

בית דין ירושלים

לדיני ממונות ולבירור יוחסין

מקום הדיון כשהנתבע מבקש לדון
בעיר שאינה של אחד מהם

תיק ממונות מס' 1828-עב

נושא הדיון

תובע שגר בארץ ישראל תבע את הנתבע בבי"ד שבעיר מנצ'סטר באנגליה (מתא דיתבא על נהר ערוועלל ועל נהר ערק ועל נהר מעדלאק ועל מי סילונות, עיי' מנחת יצחק ח"ב סי' צא), מקום מיגוריו של הנתבע. הנתבע לא הגיע לבית הדין ובקש לדון בבי"ד "כדתיא" בעיר לונדון (מתא דיתבא על נהר טאמש דמיתקריא טאמישיש, עיי' פת"ש סי' קכח ס"ק י). התובע סרב לדון בלונדון ותבע בבית דין זה או בזבל"א. התובע השיב שזכותו לקבוע את מקום הדיון בלונדון משום שגם היא באנגליה וקרובה לעירו. התובע השיב שאין לנתבע זכות להעביר את מקום הדיון לעיר אחרת שאינה עירו, כשבעירו יש בי"ד, ולונדון ומנצ'סטר הן שתי ערים חלוקות זו מזו.

בית הדין הורה לנתבע שעליו לדון בעירו או בזבל"א או בבית דין זה. הנתבע סרב והתעקש לדון בלונדון.

פסק דין

לאחר שהנתבע סרב לציית להחלטת בית הדין והתעקש לדון בבי"ד בעיר אחרת, דינו כלא ציית דינא.

(-) שמואל חיים דומב

(-) יהושע ווייס

אברהם דוב לזין, אב"ד

השאלות לדיון

- א. ערים שהמרחק ביניהן הוא נסיעה של שעות ספורות, האם דינן כעיר אחת.
 ב. נתבע ותובע שגרים בערים נפרדות, והנתבע מסרב לדון בבי"ד שבעירו שלו, ומבקש להעביר את הדיון לבי"ד בעיר אחרת שאינה מקום התובע או הנתבע.

תשובה

א. ע"י סמ"ע ס"י יד ס"ק יא ונתה"מ בחידושים ס"ק ח דשתי ערים שיש להם צית חיים אחד, צית החיים מלרפן לעיר אחת.

ובנידון דידן שללונדון ומנל'סטר יש צתי קצרות נפרדים אינן חשובות כעיר אחת.

ב. פסק הרמ"א בשו"ע ס"י יד סעי' א, עפ"י מהרי"ק שורש א: התובע לריך לילך אחר הנתבע אם הוא בעיר אחרת. וכתב הלבוש שם שזו תקנה שתקנו הגאונים אחר חתימת התלמוד שלא יתן עני עיניו בעשיר ויתבעהו תביעה ריקנית וילטרך לצוא למקומו ומפני הטורח יתפטר עמו, אבל מעיקר הדין היה התובע זכאי לכוף את הנתבע להתדיין במקומו משום עבד לזה לאיש מלוה (ועיי' שו"ת הרשב"א ח"ב ס"י שד"מ). ומהריב"ל ח"ג ס"י לז, וכן בכנה"ג שם הגה"ט אות כא בשם הרצה פוסקים, כתבו שהתקנה היא משום שהנתבע יישמע יותר לבי"ד שבמקומו שהוא כפוף לו מאשר לבי"ד שבמקום אחר. ובהגר"א על השו"ע שם ס"ק יח לייך לבי"ד מו צ מאן דכאיז ליה כאיבא אזיל לבי אסיא.

וכשאין בי"ד בעירו אם לריך להזמינו למקום הקרוב דוקא, עיי' פס"ד ירושלים כרך יא עמ' ז מהמרדכי סנהדרין סו"ס תשט בשם מ"ו אלופנו המסובל הר"ר עזריאל בן החסיד ר' יחיאל שהתובע את חצירו ומזמינו לקהילות, אם הוא מתביעת ממון יכול לומר לא לדון חוץ לעירי כיון שיש בי"ד כשר "או למקום הקרוב אם אין שם בי"ד כשר". וכ"כ בשו"ת מהרי"ק החדשות ס"י יז דפשיטא שאין יכולין לכוף הנתבע ללכת לבי"ד הרחוק במקום שיש בי"ד קרוב לו, דלמה יטריחו הנתבע על חינם. ועיי' אלפי מנשה חו"מ ס"י יד סעי' א.

אבל כשהנתבע מבקש להעביר את הדיון לעיר אחרת, פסקו בציה"ד באשדוד (בתיק תשמ"ג 1058) שזכותו של הנתבע היא אך ורק לדרוש שהתדיינות תהיה בעירו, ולא בעיר אחרת, שזוה לא שייך הטעם של המהריב"ל הנ"ל. ועיי' "משפטיך ליעקב" ח"ה ס"י ל אות ג שאם בעירו של הנתבע יש צתי דין והוא בוחר בי"ד שבעיר אחרת, ניכר רצונו לגרום הוצאה לתובע וכן להתחמק מלהתדיין, ולא אזלינן בתר ברירת הנתבע. ועיי' אג"מ חו"מ ח"א ס"י ה (ועיי' פד"ר כרך יט עמ' 36 אם הבי"ד נמלא במרחק נסיעה של פחות ממרחק הליכה של שלוש פרסאות, אם נחשב לאותה העיר. ועיי' תפארת ישראל פסחים פ"ט מ"א אות ו).